

Godkännande av koncerndirektivet och de ägarpolitiska riktlinjerna för koncernsammanslutningar samt ändring av förvaltningsstadgan

VD/4114/00.01.01.01/2020

RV/K-ML/RK-K/SV/HY-L/KW

Kommunallagens bestämmelser om koncerndirektiv och ägarpolitiken

I 47 § i kommunallagen föreskrivs det om verksamheten i kommunens dottersammanslutningar och om koncerndirektiv. Enligt bestämmelsen ska det genom ägarstyrningen ses till att kommunkoncernens fördel som helhet beaktas i verksamheten i kommunens dottersammanslutning. I sammansättningen av styrelserna för kommunens dottersammanslutningar ska en med tanke på sammanslutningens verksamhetsområde tillräcklig sakkunskap om ekonomin och affärsverksamheten beaktas. Koncerndirektivet tillämpas på ägarstyrningen i kommunens dottersammanslutningar och i tillämpliga delar i intressesammanslutningar.

Enligt 47 § i kommunallagen ska det i koncerndirektivet meddelas behövliga bestämmelser åtminstone om:

- planeringen och styrningen av kommunkoncernens ekonomi och investeringar,
- ordnandet av koncernövervakningen, rapporteringen och riskhanteringen,
- informationen och tryggad rätt för kommunens förtroendevalda att få upplysningar,
- skyldigheten att inhämta kommunens åsikt före beslutsfattandet,
- koncernens interna tjänster,
- sammansättningen och utnämningen av styrelserna för kommunens dottersammanslutningar,
- en god förvaltnings- och ledningspraxis i kommunens dottersammanslutningar.

47 § i kommunallagen som gäller koncerndirektivet har tillämpats från början av mandatperioden för det fullmäktige som valdes 2017. Enligt 14 § i kommunallagen fattar fullmäktige beslut om principerna för ägarstyrningen samt koncerndirektivet.

Enligt 37 § i kommunallagen ska fullmäktige fatta beslut om kommunstrategin, i vilken det ska tas hänsyn till ägarpolitiken. De ägarpolitiska riktlinjerna fastställer enligt kommunallagens motiveringar principerna för ledningen, styrningen och övervakningen av kommunens verksamhet samt principerna för kommunens deltagande i olika organisationer och sammanslutningar som ägare, finansiär eller i samverkan med de övriga kommunerna.

Anvisningar som i fortsättningen styr koncernstyrningen

Den koncernstrategi som fastställdes av fullmäktige 17.12.2012 motsvarar inte den nuvarande kommunallagen eller Vandas nya organisation. Koncernstrategin behöver ersättas med koncerndirektiv, ägarpolitiska riktlinjer och anvisningar som gäller god förvaltnings- och ledningspraxis i enlighet med kommunallagen.

Koncerndirektivet innehåller de huvudriktlinjer för stadens ägarstyrning som avses i 14 § i kommunallagen.

I den allmänna delen av de **ägarpolitiska riktlinjerna för koncernsammanslutningar** dras riktlinjer upp för den ägarpolitik som gäller stadens sammanslutningar och i den särskilda delen fastställs för varje enskild sammanslutning sammanslutningens syfte i koncernen och ställning inom stadens serviceproduktion. Den särskilda delen, dvs. riktlinjerna för varje enskild sammanslutning, bereds för beslutsfattande enligt sammanslutning eller i lämpliga grupper av sammanslutningar.

Anvisningarna om god förvaltnings- och ledningspraxis (anvisningar om corporate governance) innehåller anvisningar om god förvaltnings- och ledningspraxis i stadskoncernens sammanslutningar.

Koncerndirektivets mest centrala bestämmelser

Kommunallagens bestämmelser om koncerndirektiv har beaktats vid beredningen av det utkast till koncerndirektiv som medföljer som bilaga. Vidare har organisatoriska och operativa förändringar i stadens koncernstyrning beaktats.

Vanda stads koncerndirektiv ser till att Vandas stadsstrategi förverkligas och är ett viktigt verktyg för koncernstyrningen. Direktivet fastställer verksamhetssätten bl. a. i anslutning till koncernstyrningen och ledningen, anskaffningen av ägarens förhandssamtycke, planeringen av ekonomin och verksamheten, koncernrapporteringen, informationen och de förtroendevaldas tillgång till information.

Koncerndirektivet koncentrerar sig till skillnad från koncernstrategin endast på stadskoncernen. Enligt koncerndirektivet delas stadens dottersammanslutningar in i tre grupper (portföljer), vilka utgörs av dottersammanslutningar som verkar på marknadsvillkor, fastighetsbolag och övriga dottersammanslutningar.

Koncerndirektivet ändrar inte grundprinciperna för Vanda stads ägarstyrning. De mål som ställts upp för dottersammanslutningarna i stadens budget är fortfarande det främsta verktyget för förverkligandet av stadsstrategin. Koncernsammanslutningarnas finansieringsverksamhet har i stadens organisation koncentrerats till serviceområdet för ekonomi och strategi. Ett undantag är de sammanslutningar som endast verkar på marknadsvillkor, dvs. koncernen Vanda Energi, som finansieringsenheten inom serviceområdet för ekonomi och strategi konsulterar vid behov.

Dottersammanslutningarna ska också följa stadens personalpolitik och personalförmåner. Sammanslutningar som verkar på marknadsvillkor har ingen dylik förpliktelse, utan de kan följa en personalpolitik som motsvarar praxis hos konkurrenter inom branschen.

Enligt koncerndirektivet har styrelsen i en dottersammanslutning av 3–5 medlemmar. Styrelsen i en dottersammanslutning kan ha 7 medlemmar av grundad anledning. Följande koncernbolag som staden antingen äger i sin helhet eller tillsammans med koncernsammanslutningar har för närvarande mer än 5 medlemmar i sina styrelser: Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy, VAV-koncernen, VTK Kiinteistö Oy och Kiinteistö Oy Lehdokkietien Virastotalo. Styrelsens mandattid är två år. Arvodet för en medlem och en ordförande i en dottersammanslutnings styrelse motsvarar arvodet för en ledamot och ordförande i stadsstyrelsen, om man inte avviker från detta genom koncernsektionens beslut. Styrelsen i underkoncernerna utgörs i regel av modersammanslutningens ledning och nyckelpersoner.

En dottersammanslutning måste skaffa stadens samtycke på förhand för sina betydande beslut. Ägarens förhandssamtycke ges av koncernsektionen, som enligt förvaltningsstadgan har rätt att vidaredelegera befogenheten. För sammanslutningar som verkar på marknadsvillkor har skyldigheten att begära förhandssamtycke begränsats till endast betydande och vittomfattande ärenden, investeringar,

upplåningar eller finansieringsarrangemang. En sammanslutning som verkar på marknadsvillkor ska också begära förhandssamtycke vid betydande personalpolitiska lösningar och väsentligt avvikande från de personalförmåner som motsvarar stadens personalförmåner och vid val av verkställande direktör.

Vid konkurrensutsättningar av upphandlingar som överskrider det nationella tröskelvärdet och på vilka upphandlingslagen tillämpas ska de konkurrensutsättningstjänster som stadens serviceenhet för upphandlingar står till tjänst med användas, med undantag för byggnadsentreprenader. För användningen av interna tjänster kan stadskoncernens sammanslutningar ges bindande anvisningar enligt koncerndirektivet.

De ägarpolitiska riktlinjerna för koncernsammanslutningar

Vanda stads strategi och värderingar styr koncernsammanslutningarnas ägarpolitik. I den allmänna delen av de ägarpolitiska riktlinjerna för koncernsammanslutningar fastställs hurdana enhetliga principer som tillämpas vid ägarstyrningen i Vanda stads koncernsammanslutningar. Ägandet av en koncernsammanslutning är ett sätt att producera tjänster och lokaliteter. I de allmänna riktlinjerna och i riktlinjerna för varje enskild sammanslutning fastställs principerna för i hurdana uppgifter och projekt staden deltar som ägare och placerare, varför staden är ägare och hurdana produktionsmål och andra utvecklingsmål som ställs upp för ägandet. Riktlinjerna styr också enskilda investeringsbeslut och utvecklingen av koncernstrukturen.

Helheten när det gäller äganden av koncernsammanslutningar och koncernstrukturen utvärderas aktivt som en del av ägarpolitiken, så att stadskoncernens fördel som helhet beaktas i beslut som gäller ägandet. Vid koncernsammanslutningarnas ägarstyrning ser man till att sammanslutningarna har ett syfte och ett mål, vilkas förverkligande och ändamålsenlighet utvärderas regelbundet. Ägandena organiseras så att det inte förekommer korsvist ägande i underkoncernerna eller sammanslutningarna. Från sammanslutningar lösgör man sig på så vis att de placeringar som gjorts av staden återbördas till staden med så goda avkastningar som möjligt.

Efter godkännandet av den allmänna delen av de ägarpolitiska riktlinjerna för koncernsammanslutningar fastställs för alla stadens dottersammanslutningar och intressesammanslutningar ägarpolitiska riktlinjer för varje enskild sammanslutning, i vilka bland annat syftet med sammanslutningens verksamhet, grunderna för till stadens ägarskap och de långsiktiga mål som ställs upp för sammanslutningen beskrivs. De ägarpolitiska riktlinjerna för varje enskild sammanslutning kan granskas varje fullmäktigeperiod.

När en sammanslutning grundas och dess verksamhet planeras sker en analys av vilken sammanslutningsform som ska användas för sammanslutningen. Valet av sammanslutningsform sker utgående från ägarpolitikens mål. I allmänhet verkar moderstadens externa äganden i aktiebolagsform.

I de ägarpolitiska riktlinjerna för koncernsammanslutningar delas stadens dottersammanslutningar på motsvarande sätt som i koncerndirektivet in i tre grupper (portföljer), vilka är:

- 1) dottersammanslutningar som verkar på marknadsvillkor, dvs. Vanda Energi Ab,
- 2) övriga dottersammanslutningar och
- 3) bostads- och fastighetsaktiebolag.

Bestämmelserna om konkurrensneutralitet förutsätter att staden behandlar sammanslutningar som verkar på marknaden lika oberoende av vilket ägarunderlag sammanslutningen har. På bolag som verkar på marknadsvillkor tillämpas koncerndirektivet samt de allmänna ägarpolitiska riktlinjerna och ägarpolitiska riktlinjerna för varje enskild sammanslutning, men skyldigheten att begära ägarens

förhandssamtycke som beskrivs ovan i samband med koncerndirektivet, är snävare för bolag som verkar på marknadsvillkor än för de övriga koncernsammanslutningarna.

Andra dottersammanslutningar än de verkar på marknadsvillkor tillämpar koncerndirektivet, de allmänna ägarpolitiska riktlinjerna och de ägarpolitiska riktlinjerna enligt varje enskild sammanslutning i sin helhet. Andra dottersammanslutningar än de verkar på marknadsvillkor är bolag som huvudsakligen fungerar som anknutna enheter och erbjuder sina tjänster endast till staden och eventuella andra ägare. Stadens ägarpolitiska mål i dessa bolag grundar sig på en så god helhet som möjligt när det gäller serviceproduktionen och det ekonomiska resultatet. Utöver de anknutna enheterna ingår i andra bolag än de som verkar på marknadsvillkor också bolag som ägs tillsammans med en tredje part, vilka inte har en ställning som anknutna enheter, men som inte är verksamma på marknaden.

Fastighets- och bostadsaktiebolagen tillämpar koncerndirektivet, de allmänna ägarpolitiska riktlinjerna och de ägarpolitiska riktlinjerna för varje enskild sammanslutning i sin helhet. Vanliga fastighetsaktiebolag och ömsesidiga fastighetsbolag tillämpar aktiebolagslagen i sin verksamhet. Bostadsaktiebolag tillämpar lagen om bostadsaktiebolag i sin verksamhet. För fastighetsaktiebolagens del beskrivs huvudriktlinjerna för förverkligandet av investeringar i de ägarpolitiska riktlinjerna. Under den tid som en fastighet används är det viktigt att fastighetens värde upprätthålls i enlighet med en långsiktig plan och att reparationsskulden inte ökar i de byggnader som ägs av bolaget. Å andra sidan ska fastighetens upprätthålls- och underhållsverksamhet samt investeringar förverkligas med beaktande av byggnadens livscykel och användningsålder, sålunda att Vanda är klimatneutralt år 2030.

Anvisningar som gäller god förvaltnings- och ledningspraxis

Efter godkännandet av koncerndirektivet föreslås det att det fattas ett separat beslut om anvisningar som gäller god förvaltnings- och ledningspraxis (anvisningar om corporate governance). Anvisningarna innehåller anvisningar om god förvaltnings- och ledningspraxis i stadskoncernens sammanslutningar. De tidigare anvisningarna om god förvaltnings- och ledningspraxis har utarbetats för över tio år sedan och har inte använts aktivt i koncernsammanslutningarna.

Syftet med anvisningarna om corporate governance är att förenhetliga lednings- och förvaltningspraxisen i Vanda stads dottersammanslutningar och samtidigt se till att sunda principer för affärsverksamhet, tillräcklig öppenhet, resultatuppgifternas riktighet, en intern övervakning på ett behörigt sätt och riskhantering förverkligas i dottersammanslutningarna och att stadens äganden sköts på ett ändamålsenligt, tillförlitligt och effektivt sätt, samtidigt som man ser till koncernens fördel som helhet. Den främsta målgruppen för anvisningarna är sammanslutningens styrelse och verkställande direktör. I anvisningarna klargör arbetsfördelningen mellan bolagets styrelse och verkställande direktören, sålunda att styrelsens uppgifter huvudsakligen är strategiska och verkställande direktörens operativa. Anvisningarna fungerar också som allmänna anvisningar för dem som representerar staden på bolagsstämman och andra som sköter ägarstyrningen för stadens räkning.

Ett utkast till anvisningar om Corporate governance medföljer som bilaga. Anvisningarna förs separat för beslutsfattande i ett senare skede.

Stadsstyrelsen föreslår att det vid beredningen av principer för god förvaltningspraxis läggs till en formulering, där det föreslås att offentlighetsprincipen enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet ska följas i tillämpliga delar i koncernernas dotterbolag.

Beslutsfattande

Enligt 9 kap. 1 § i **förvaltningsstadgan** svarar stadsstyrelsen för att samordna stadens operativa verksamhet och för ägarstyrningen. Enligt 9 kap. 4 § i förvaltningsstadgan svarar koncernsektionen för att tillsammans med stadsstyrelsen organisera koncernförvaltningen på det sätt som avses i den av stadsfullmäktige godkända stadens ägarpolitik samt i andra anvisningar och bestämmelser som getts av stadsfullmäktige och stadsstyrelsen.

Till stadsfullmäktiges befogenheter hör enligt den uttryckliga bestämmelsen i kommunallagen att fatta beslut om principerna för ägarstyrningen och koncerndirektivet, och eftersom stadsfullmäktige inte genom förvaltningsstadgan delegerat befogenheten också att fatta beslut om den allmänna delen av de ägarpolitiska riktlinjerna.

Det föreslås samtidigt som en ändring görs i förvaltningsstadgan i enlighet med det föreslagna koncerndirektivet, att stadsfullmäktige fattar beslut om att stadsstyrelsen inte ska besluta om försäljning eller upplösning av betydande bolag eller ändring av dessas roll (t.ex. in-houseställningen), utan det är stadsfullmäktige som fattar beslut om dessa.

Vidare skulle stadsstyrelsen i fortsättningen ha befogenhet att fatta beslut om de ägarpolitiska riktlinjerna för varje enskild sammanslutning. Detta förverkligas genom att det i 9 kap. 1 § 5 mom. i förvaltningsstadgan läggs till en ny punkt 31.

I förvaltningsstadgan föreslås följande ändringar i enlighet med det som sägs ovan (tilläggen understreckade, strykningarna överstreckade):

9 kap. 1 § 5 mom. 20 punkten i förvaltningsstadgan ändras till att lyda enligt följande:

"Stadsstyrelsen beslutar

--

20) på förslag av koncernsektionen om grundandet av stiftelser och medlemskap i dessa, grundandet av privaträttsliga samfund och upplösning av dessa, samt om köp, försäljning, byte och teckning av aktier och andelar, med undantag för försäljning eller upplösning av de betydande bolag som fastställs i koncerndirektivet eller om ändringen av dessas roll"

I 9 kap. 1 § 5 mom. i förvaltningsstadgan läggs det till en ny punkt 31

"Stadsstyrelsen beslutar om

--

31) stadens ägarpolitiska riktlinjer för varje enskild sammanslutning."

9 kap. 4 § 2 mom. 1 punkten i förvaltningsstadgan ändras till att lyda enligt följande:

"Koncernsektionen beslutar om

--

1) förverkligandet av stadens ägarpolitik samt placerings- och finansieringspolitik i enlighet med den av stadsfullmäktige godkända strategin och de allmänna ägarpolitiska riktlinjerna samt de av stadsstyrelsen godkända ägarpolitiska riktlinjerna för varje enskild sammanslutning".

Förvaltningsstadgan medföljer i sin helhet som bilaga med ändringsmarkeringar vad gäller ovan nämnda punkter.

Koncernsektionen 17.8.2020 § 5

Stadsdirektörens förslag:

Koncernsektionen beslutar att föreslå för stadsstyrelsen att

- a) stadsstyrelsen föreslår för stadsfullmäktige att godkänna Vanda stads koncerndirektiv som medföljer som bilaga och att upphäva den koncernstrategi som fastställdes av stadsfullmäktige 17.12.2012, så att koncerndirektivet enligt bilagan träder i kraft 1.10.2020,
- b) stadsstyrelsen föreslår för stadsfullmäktige att godkänna den allmänna delen av de ägarpolitiska riktlinjerna för koncernsammanslutningar som medföljer som bilaga, så att de ägarpolitiska riktlinjerna enligt bilagan träder i kraft 1.10.2020 och
- c) stadsstyrelsen föreslår för stadsfullmäktige att godkänna ändringen av 9 kap § 1 och 4 i förvaltningsstadgan, så att ändringarna i förvaltningsstadgan enligt bilagan träder i kraft 1.10.2020.

Protokollet justeras och godkänns för denna paragrafs del omgående under sammanträdet.

Behandling:

Koncernsektionen ändrade de ändringar som föreslagits i förvaltningsstadgan enligt följande:

I 9 kap. 1 § 5 mom. i förvaltningsstadgan läggs texten "på förslag av koncernsektionen" till i punkt 31 enligt följande:

Stadsstyrelsen beslutar:

--

31) på förslag av koncernsektionen om stadens ägarpolitiska riktlinjer för varje enskild sammanslutning.

Vidare ändrades det första stycket i 9 kapitlet i koncerndirektivet Koncernens interna tjänster och upphandlingar i sin helhet till att lyda enligt följande:

~~Personal- och koncerndirektören kan vid behov ge sammanslutningar som hör till stadskoncernen bindande anvisningar om användningen av interna tjänster. Sammanslutningar som hör till stadskoncernen ska i tillämpliga delar följa de anvisningar som gäller stadens tjänster och upphandlingar.~~

Beslut:

Förslaget godkändes.

Protokollet justerades och godkändes för denna paragrafs del omedelbart vid sammanträdet.

Stadsstyrelsen 24.8.2020 § 10

Stadsdirektörens förslag:

Stadsstyrelsen beslutar föreslå för stadsfullmäktige att

- a) godkänna Vanda stads koncerndirektiv som medföljer som bilaga och att upphäva den koncernstrategi som fastställdes av stadsfullmäktige 17.12.2012, så att koncerndirektivet enligt bilagan träder i kraft 1.10.2020,
- b) godkänna den allmänna delen av de ägarpolitiska riktlinjerna för koncernsammanslutningar som medföljer som bilaga, så att de ägarpolitiska riktlinjerna enligt bilagan träder i kraft 1.10.2020 och
- c) godkänna ändringen av 9 kap § 1 och 4 i förvaltningsstadgan, så att ändringarna i förvaltningsstadgan enligt bilagan träder i kraft 1.10.2020.

Protokollet justeras och godkänns för denna paragrafs del omgående under sammanträdet.

Behandling:

Stadsstyrelsen ändrade texten i föredragningslistan, så att det i slutet av avsnittet *Anvisningar som gäller god förvaltnings- och ledningspraxis* läggs till följande mening: "Stadsstyrelsen föreslår att det vid beredningen av principer för god förvaltningspraxis läggs till en formulering, där det föreslås att offentlighetsprincipen enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet ska följas i tillämpliga delar i koncernernas dotterbolag."

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 21.9.2020 § 7

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar att

- a) godkänna Vanda stads koncerndirektiv som medföljer som bilaga och att upphäva den koncernstrategi som fastställdes av stadsfullmäktige 17.12.2012, så att koncerndirektivet enligt bilagan träder i kraft 1.10.2020,
- b) godkänna den allmänna delen av de ägarpolitiska riktlinjerna för koncernsammanslutningar som medföljer som bilaga, så att de ägarpolitiska riktlinjerna enligt bilagan träder i kraft 1.10.2020 och
- c) godkänna ändringen av 9 kap § 1 och 4 i förvaltningsstadgan, så att ändringarna i förvaltningsstadgan enligt bilagan träder i kraft 1.10.2020.

Behandling:

Ledamoten Antero Eerola från Vänsterförbundets fullmäktigegrupp lade fram följande ändringsförslag från sin fullmäktigegrupp, vilket understöddes av de grönas fullmäktigegrupp och kristdemokraternas fullmäktigegrupp:

Koncerndirektivets punkt 7.1. fjärde stycket under rubriken Val av styrelse och styrelsens sammansättning (Hallituksen valinta ja kokoonpano) ändras till att lyda enligt följande:

"Till stadens mindre dottersammanslutningar väljs som regel 3–5 medlemmar. I betydande dottersammanslutningar är styrelsens storlek mer omfattande, så att man genom den tryggar en mångsidig samhällelig kompetens i dottersammanslutningarnas förvaltning och de anställdas representation i dottersammanslutningen. Mer ingående beslut om storleken på styrelserna i dottersammanslutningarna fattas vid inledningen av respektive fullmäktigeperiod."

Ordföranden konstaterade att man måste hålla omröstning om saken och föreslog följande omröstningsförfarande: de som understöder stadsstyrelsens basförslag röstar ja, medan de som understöder förslaget från vänsterförbundets fullmäktigegrupp röstar nej. Omröstningsförslaget godkändes.

I omröstningen gavs 45 ja-röster, 21 nej-röster medan en ledamot röstade blankt, varvid ordföranden konstaterade att ändringsförslaget förkastats.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Protokollet justerades och godkändes för denna paragrafs del omedelbart vid sammanträdet.

Bilagor:

- Presentation av de mest centrala uppdateringarna

- Koncerndirektiv, Koncernsekt. 17.8.2020 § 5, utkast
- de ägarpolitiska riktlinjerna för koncernsammanslutningar, allmänna delen, utkast
- Förvaltningsstadgan 9 kap. § 1 och 4, koncernsekt. 17.8.2020 § 5, ändringarna markerade
- God förvaltnings- och ledningspraxis i Vanda stads dottersammanslutningar, utkast
- FGE 21.9.2020 § 7 omröstningsprotokoll

Anvisningar för sökande av ändring: 1. Besvärsförbud

Närmare information:

Riikka Kiljander-Kiiskinen, chef för koncernstyrningen, [fornamn.efternamn\[at\]vantaa.fi](mailto:fornamn.efternamn[at]vantaa.fi)

Samuli Vartiainen, koncernjurist ([fornamn.efternamn\[at\]vantaa.fi](mailto:fornamn.efternamn[at]vantaa.fi))